

Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення за I півріччя 2011 року

Система недержавного пенсійного забезпечення (далі – НПЗ) становить третій рівень пенсійної системи. Її розбудова здійснюється починаючи з 2004 року після набрання чинності Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення». Основу такої системи складають недержавні пенсійні фонди.

Станом на 30.06.2011 в Державному реєстрі фінансових установ міститься інформація про 97 недержавних пенсійних фондів (далі – НПФ) та 41 адміністратора НПФ.

Система недержавного пенсійного забезпечення протягом останніх років розвивається досить динамічно. Основні показники діяльності НПФ та темпи їх приросту наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Динаміка основних показників діяльності недержавних пенсійних фондів

Недержавні пенсійні фонди	2009	2010	1 квартал 2011	2 квартал 2011	Темпи приросту, %
					2 кв. 2011/ 1 кв. 2011
Загальна кількість укладених пенсійних контрактів (тис. шт.)	62,5	69,7	70,6	69,7	-1,3
Кількість учасників за укладеними пенсійними контрактами (тис. осіб)	497,1	569,2	557,6	557,2	-0,1
Загальні активи НПФ (млн. грн.)	857,9	1 144,3	1 221,4	1 265,9	3,6
Пенсійні внески (млн. грн.), у т.ч.	754,6	925,4	967,2	1 010,3	4,5
- від фізичних осіб	31,8	40,7	43,0	45,3	5,3
- від юридичних осіб	722,7	884,6	924,0	964,7	4,4
- від фізичних осіб-підприємців	0,1	0,2	0,2	0,2	0,0
Пенсійні виплати (млн. грн.)	90,1	158,2	172,0	187,3	8,9
Кількість осіб, що отримали/отримують пенсійні виплати (тис. осіб)	28,1	47,8	52,8	56,9	7,8
Сума інвестиційного доходу (млн. грн.)	236,7	433,0	488,9	511,0	4,5
Сума витрат, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів (млн. грн.)	47,1	64,6	69,4	74,5	7,3

Станом на 30.06.2011 адміністраторами недержавних пенсійних фондів було укладено **69 712 пенсійних контрактів з 58 180 вкладниками**, з яких 2 391 вкладник, або 4,1%, – юридичні особи, на яких припадає 964,7 млн. грн.

пенсійних внесків (95,5% від загального обсягу пенсійних внесків за системою НПЗ), а 55 789 вкладників, або 95,9%, – фізичні особи.

При цьому порівняно з кінцем першого кварталу 2011 року кількість контрактів з юридичними особами зменшилась на 12,8%, а з фізичними особами зроста на 1,9% (рис.1).

Рис.1. Динаміка кількості укладених пенсійних контрактів за 2008 – 2010 рр. та I півріччя 2011 р.

Станом на 30.06.2011 **кількість учасників НПФ** відповідно до укладених контрактів становила **557 176 осіб** (на кінець першого кварталу 2011 року – 557 621 особа) (рис. 2).

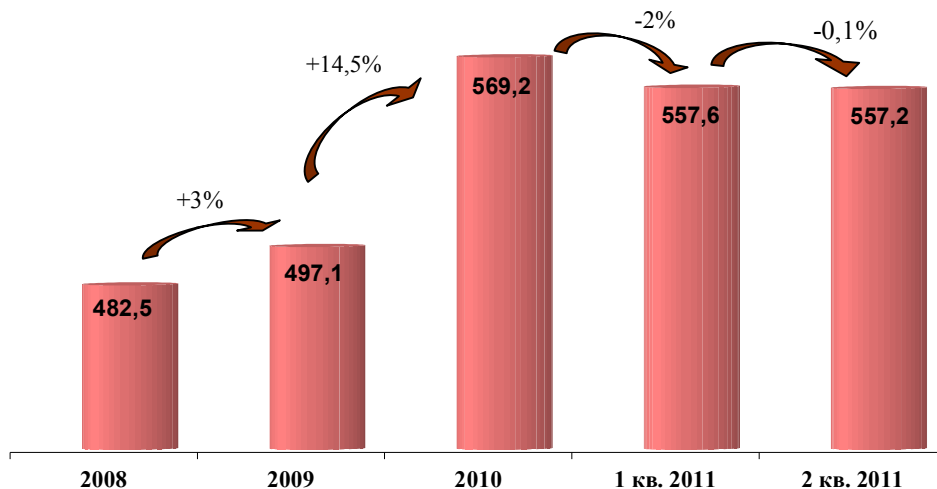

Рис. 2. Динаміка кількості учасників НПФ за 2008 – 2010 рр. та I півріччя 2011 р. (тис. осіб)

Як видно з рисунка 2, починаючи з кінця 2010 року кількість учасників НПФ дещо знизилась.

Станом на 30.06.2011 серед учасників НПФ переважну більшість становили особи віком від 40 до 55 років, а саме 39,8% (2010 рік – 40,2%, 2009 – 41,4%, 2008 – 42,5%) та особи вікової групи від 25 до 40 років, що становила 39,7% (2010 рік – 39,2%, 2009 – 35,8%, 2008 – 35,5%).

Частка учасників НПФ вікової групи старше 55 років становить 14% (2010 рік – 13,5%, 2009 – 14,2%, 2008 – 12,2%), вікової групи до 25 років – 6,5% (2010 рік – 7%, 2009 – 8,6%, 2008 – 9,9%) (рис. 3).

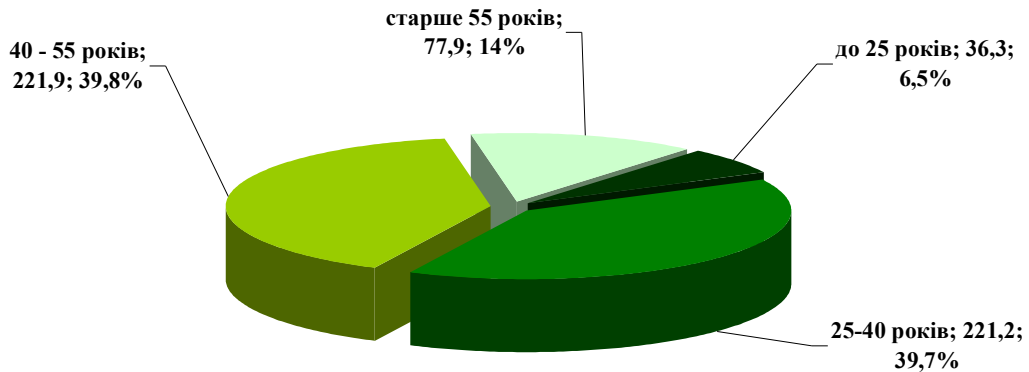

Рис.3. Розподіл учасників НПЗ за віковими групами (тис. осіб) станом на 30.06.2011

На рисунку 4 відображено кількість учасників НПФ (у розрізі вікових груп та за статевою ознакою).

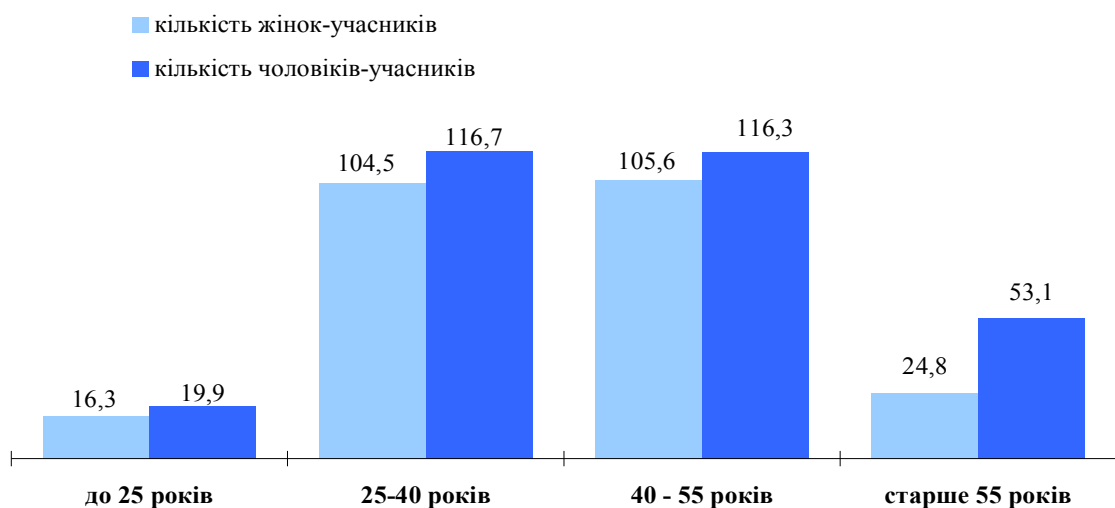

Рис.4. Кількість учасників за віковими групами та за статевою ознакою (тис. осіб) станом на 30.06.2011

Як видно з рисунка 4, серед учасників НПФ у розрізі вікових груп більшість становлять чоловіки. Причому у віковій групі старше 55 років їхня кількість перевищує кількість жінок більш ніж удвічі.

Пенсійні виплати (одноразові та на визначений строк) станом на 30.06.2011 становили **187,3 млн. грн.**, збільшившись протягом другого кварталу 2011 року на 8,9% (рис.5).

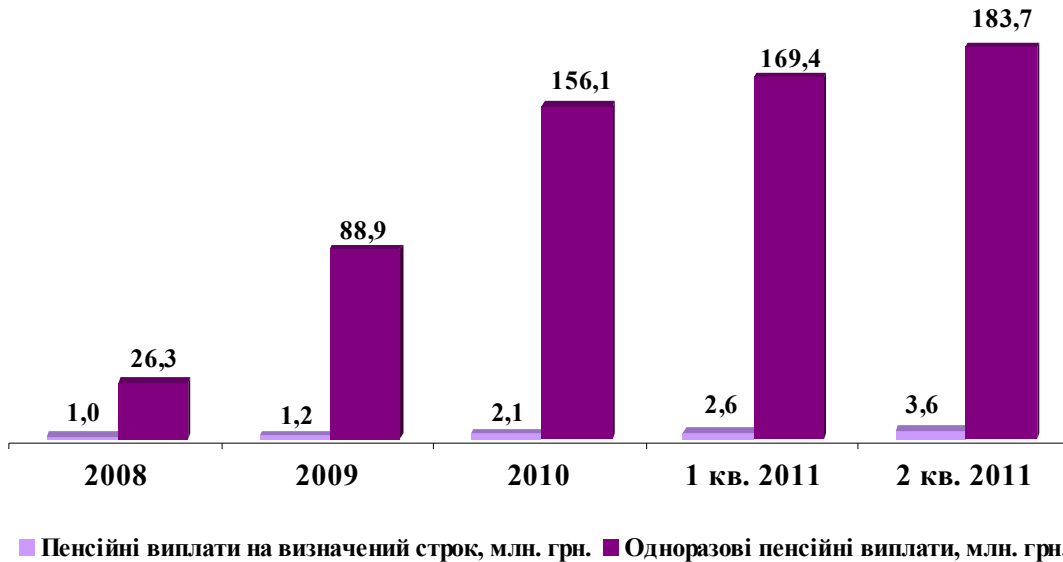

Рис. 5. Пенсійні виплати станом на 30.06.2011

Сукупно недержавними пенсійними фондами станом на 30.06.2011 було здійснено пенсійних виплат (одноразово та на визначений строк) **56 926 учасникам**, тобто 10,2% учасників від їхньої загальної кількості отримали пенсійні виплати.

Одним із основних якісних показників, які характеризують систему НПЗ, є сплачені **пенсійні внески**.

Станом на 30.06.2011 сума **пенсійних внесків** становила **1 010,3 млн. грн.**, що на 4,5% більше, ніж на кінець першого кварталу 2011 року (або на 43,1 млн. грн.).

Загальний обсяг активів, сформованих пенсійними фондами, станом на 30.06.2011 становить **1 265,9 млн. грн.** Усього за другий квартал 2011 року активи недержавних пенсійних фондів зросли на 3,6% (або на 44,5 млн. грн.) (рис.6).

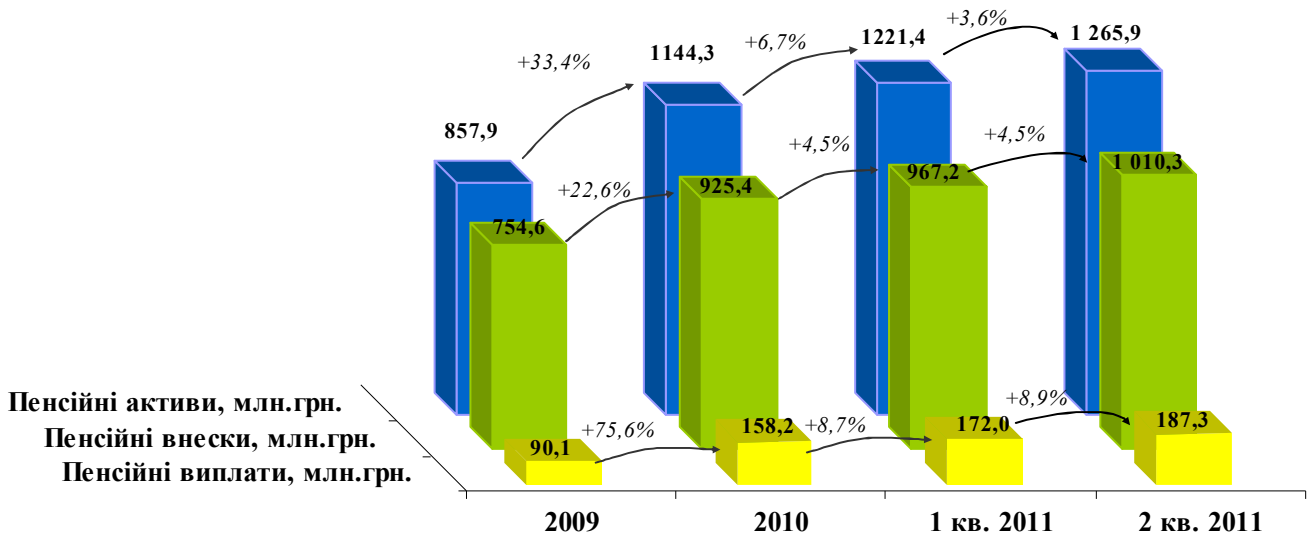

Рис.6. Динаміка основних показників системи НПЗ станом на 30.06.2011

Метою інвестування пенсійних активів є, насамперед, збереження пенсійних заощаджень громадян. Тому стратегія інвестування недержавних пенсійних фондів є більш консервативною, ніж у інших фінансових установ.

Загальна вартість **доходу, отриманого від інвестування пенсійних активів**, станом на 30.06.2011 становила **511 млн. грн.**, або 50,6% від суми залучених внесків, збільшившись протягом другого кварталу 2011 року на 22,1 млн. грн., або на 4,5%.

Поки що суттєвим фактором, що стримує зростання інвестиційного доходу НПФ, є незначний обсяг залучених пенсійних внесків для забезпечення можливості здійснення диверсифікації пенсійних активів у дохідні фінансові інструменти.

За результатами другого кварталу 2011 року переважними напрямками інвестування пенсійних активів є: депозити в банках (31,5% інвестованих активів), акції українських емітентів (19,4%), облігації підприємств - резидентів України (17,8%) та цінні папери, дохід за якими гарантовано Кабінетом Міністрів України (12,7%) (рис. 7).

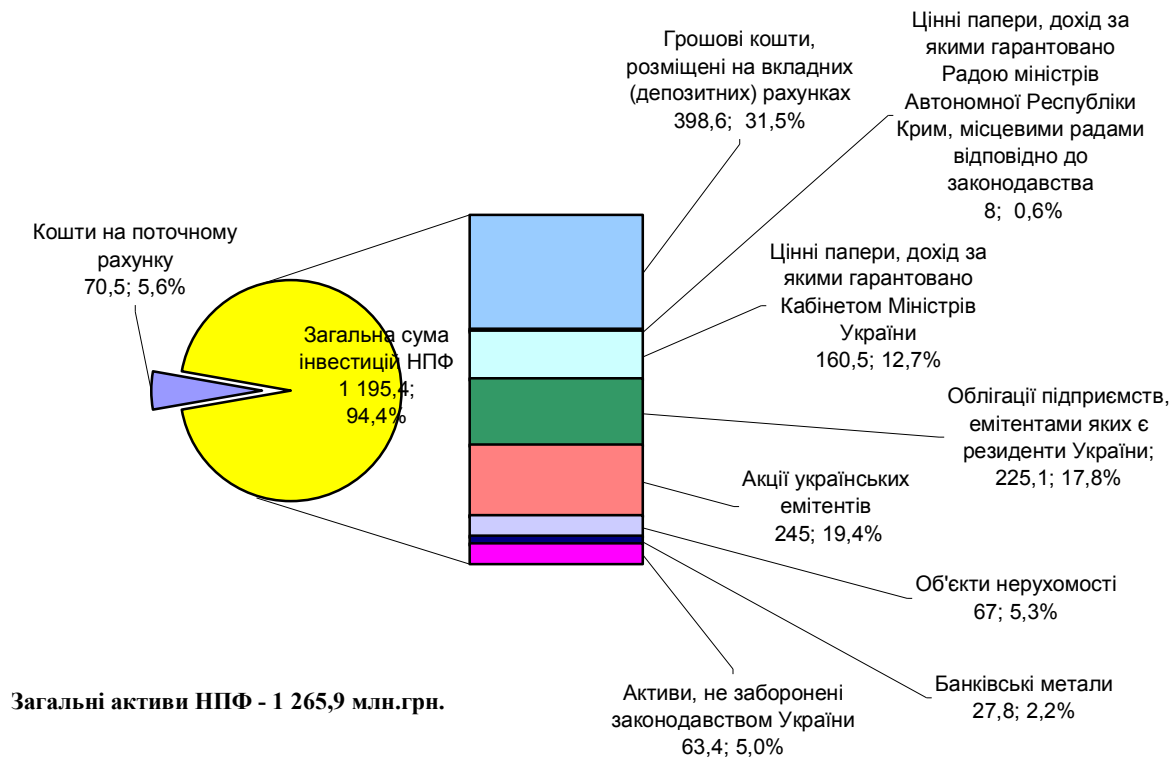

Рис.7. Структура інвестованих пенсійних активів станом на 30.06.2011 (млн. грн.)

У загальній структурі інвестиційного портфеля НПФ активи розподіляються таким чином:

- 398,6 млн. грн., або 31,5% загальної вартості активів НПФ, розміщено на банківських депозитах (станом на кінець першого кварталу 2011 року – 422,3 млн. грн., або 34,6%, відповідно);

- частка цінних паперів, дохід за якими гарантовано Кабінетом Міністрів України, у консолідованому портфелі НПФ в абсолютному та відносному виразі дещо знизилась: з 171,6 млн. грн. станом на кінець першого кварталу 2011 року до 160,5 млн. грн. станом на кінець другого кварталу 2011 року, тобто з 14,0% до 12,7%, відповідно;

- частка корпоративних облігацій у консолідованому портфелі збільшилась у порівнянні з першим кварталом 2011 року: в абсолютному виразі з 174,7 млн. грн. до 225,1 млн. грн., а у відносному з 14,3% до 17,8%, відповідно;

- у порівнянні з першим кварталом 2011 року в другому кварталі 2011 року в консолідованому портфелі НПФ частка акцій українських емітентів дещо знизилась: з 20,3% до 19,4% (або з 248,4 млн. грн. до 245 млн. грн., відповідно);

- дещо збільшились у загальній вартості активів НПФ частки активів, інвестованих у цінні паперів, дохід за якими гарантовано Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими радами відповідно до законодавства, (з 0,5% станом на кінець першого кварталу 2011 року до 0,6% станом на кінець другого кварталу 2011 року);

- дещо зменшились у загальній вартості активів НПФ частки активів, інвестованих у банківські метали (з 3% станом на кінець першого кварталу

2011 року до 2,2% станом на кінець другого кварталу 2011 року), в інші активи, не заборонені законодавством України (з 5,2% станом на кінець першого кварталу 2011 року до 5% станом на кінець другого кварталу 2011 року) та в об'єкти нерухомості (з 5,4% станом на кінець першого кварталу 2011 року до 5,3% станом на кінець другого кварталу 2011 року);

- обсяг коштів на поточному рахунку станом на кінець другого кварталу 2011 року становив 70,5 млн. грн., або 5,6 % у консолідованому портфелі НПФ (станом на кінець першого кварталу 2011 року – 31,7 млн. грн., або 2,6 %).

Витрати, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів, станом на 30.06.2011 зросли на 7,3% і в цілому за час існування пенсійних фондів становлять **74,5 млн. грн.** (станом на 31.03.2011 – 69,4 млн. грн.), або 5,9% від загальної суми активів НПФ (рис. 8, 9).

Рис.8. Структура витрат, відшкодованих за рахунок активів НПФ, станом на 31.03.2011 (тис. грн.)

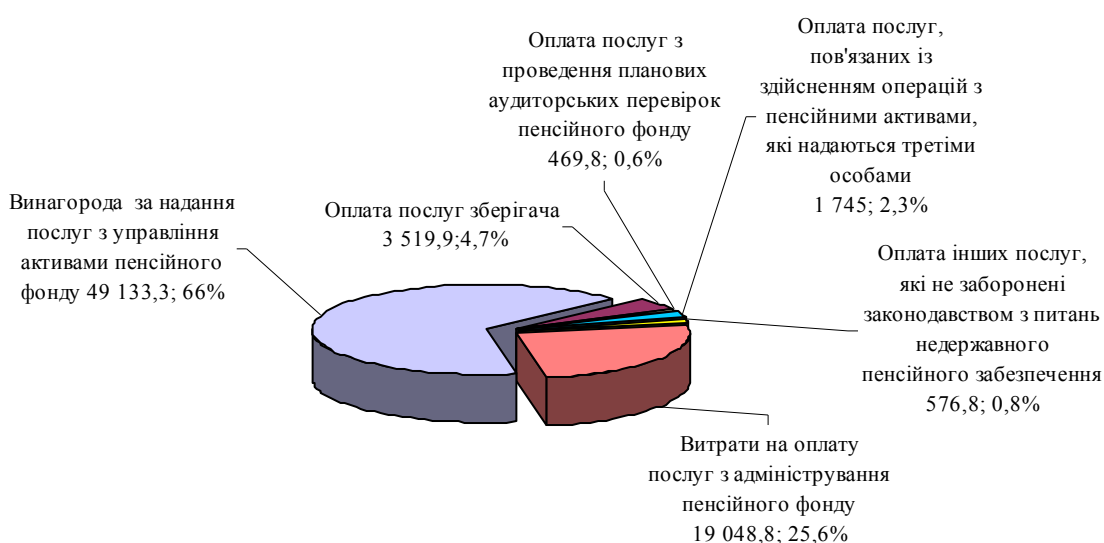

Рис.9. Структура витрат, відшкодованих за рахунок активів НПФ, станом на 30.06.2011 (тис. грн.)

Основна частина витрат, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів, припадає на оплату послуг з управління активами пенсійного фонду – 49 133,3 тис. грн., або 66% від загальної суми витрат. Витрати на оплату послуг з адміністрування пенсійного фонду становлять 19 048,8 тис. грн., або 25,6% від загальної суми витрат, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів. Оплата послуг зберігача, який здійснює відповідальне зберігання активів пенсійного фонду, – 3 519,9 тис. грн., або 4,7% від загальної суми витрат.